

Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

Suomenniemi in Memoriam

Suomenniemi on kuplettinsa ansainnut, ja tilapäistaitelijana ja runoilijana olen sen tehnyt nimenomaan tätä tilapäistarkoitusta ajatellen. Suomenniemeä ei ole enää itsenäisenä kuntana, mutta monista muista Suomen kunnista poiketen se säilyi entisenlaisenaan kaikkein pisimpään. Siellä näyttää vieläkin samanlaiselta kun kuljin sen kautta linja-autolla Mikkelistä Lappeenrantaan. Olen päätenyt biisin toteutuksessa *virsikanteleversioon*, joka kuvastaa yhteisön muinaista jäähmyyttä ja *suomettuneisuutta*. Myöhemmin tämä saatetaan kenties korjata jonkun toisen säveltämällä ja sanoittamalla versiolla, mutta se ei oikeastaan muuta yhtään mitään, ja se on auttamatta liian myöhäistä. Juttu ei semminkään parane sentin vertaa. Jos nimittäin päätarina on huono, ja koko paikka ei enää ole olemassakaan, niin ei auta vaikka siihen liitettäisiin miten hyviä oheiskaskuja hyvänsä. Tyyliin: *Muistatkos, Kale, siellä muinaisessa Mesopotamiassa ennen vanhaan!*

Suomenniemi liittyy minun henkilöhistoriaani monin eri tavoin; jotkut bussiyhteydet Mikkeliin hoituivat Suomenniemen kirkonkylän kautta – vaikkakin tie oli varsinaista spaghettiä. Oli myös vähempitöyssyinen pikalinja, joka ei koukannut kirkonkylän kautta, vaan joka pysähtyi hetkeksi ainoastaan Ristiinassa, Suomenniemellä ja Savitaipaleella. Suomenniemen entisestä kunnasta voi sanoa sen, että sen kylätoiminta lienee vieläkin vilkasta, ja matkailussa ollaan onnistuttu. Sijaitseehan puhtasvesinen Kuolimo kunnan alueella. Suomenniemen alue on onnistunut säilyttämään aidon maanviljelysseudun yleisilmeensä. Voisi sanoa, että näkymät ja maisemat ovat kauniita, mutta silti voi olla vain ajan kysymys, milloin täälläkin alkaa pusikoituminen. Ylläoleva ilmakehä olisi voitu ottaa juuri nyt, tai jo vuosikymmeniä sitten. Jos tätä paikkaa vertaa vaikkapa Pörsänmäkeen, josta **Jaakko Teppo** laulaa, täytyy jo heti sanoa, että Pörsänmäellä ei ole oikeastaan minkäänlaista keskustajamaa, kun sellainen voidaan helposti löytää Suomenniemeltä, ja se on ollut hyvin pitkään samannäköinenkin. Myös Pörsänmäellä on säilynyt nuorisoseurantalo – kuten myös Suomenniemellä. Voikin sanoa, että jollei kunnasta löydy toimivaa nuorisoseurantaloa, on se varmasti mennyttä kalua. Suomenniemellä käytiin niin sanottu Kyyrön taistelu, ja jälkikäteen ihmeteltiin venäläisten hyvää maaston tuntemusta, kun he tunsivat esimerkiksi Hanlahden kannaksen. Asiaa käsittelevän historiateoksen sekä paikallisten tarinoiden mukaan erään Ala-Väkkärän talon isännän kerrotaan opastaneen venäläiset joukot Hanlahden niemekkeelle palkkionaan verovapaus. Tunnettu on myös Lyytikälän tila, joka oli 1900-luvun alkupuolella Suomenniemen pitäjän suurtiloja, ja sen pinta-ala oli lähes 400 hehtaaria. Tilalla oli töissä peräti 12 henkeä. Kun tätä vertaa esimerkiksi entisen Rauhan sairaalan kokonaispinta-alaan (511 hehtaaria) voi sanoa, että isosta tilasta tuossa oli kyse – näin itäsuomalaisittain. Aikanaan Suomeniemi oli minun kaltaiselleni linja-automatkestajille ennenkaikkea paikka, jossa auto pysähtyi parinkymmenen minuutin ajaksi, ja jossa oli baari, ja siinä pajatso -sekä pakollinen levyautomaatti, ja ne pakolliset ukot kittaamassa ykköskaljaa. Levyautomaateissa raikui tavallisesti tango, jos sieltä joku jotakin valitsi - mutta eiväthän tavan baariukot mitään soittaneet. Nyt tällaiset baarit ovat kadonneet, ja niitä näkee enää vain **Kaurismäen** elokuvissa. Kun ajattelee näitä paikkoja henkilöautoilijan näkökulmasta, kirkonkylät tavallisesti ohitetaan, ellei tarvitse tankata autoa, tai ottaa välipalaa. On rakennettu ohitusteitä, jotta autolijat voivat vältyä

näkemästä Suomea niinkuin se oikeastaan on. Yleisesti kaupungeissa kuvitellaan maaseutua lehmineen, ja heinäseipäineen, mutta todellisuudessa kylät ovat tyhjentyneet, ja lehmiä näkee enää vain harvoin. Nykyinen maaseutu on täynnä tyhjiä navettoja, ja rempallaan kallistelevia taloja – jos niitäkään. Näin me vieraannumme maaseudun kirkonkylästä, ja tavallisista kylästä, joita ei enää edes ole, ja kokemuksemme niistä (ja kaikesta muustakin) on se mitä joku on meille niistä median kautta syöttänyt. Entinen maaseutu on menetetty. Vanhan ajan linja-autoissa sentään tiesi ja ennenkaikkea tunsi matkustavansa, ja tiesi tasan tarkkaan sen, kuinka pitkä matka mihinkin paikkaan oli. Linkkareissa näki läpileikkauksen kansasta. Entisaikaan piti olla hyvä takapuoli, ja tämä pätee erityisesti ajateltaessa mäkiä ja kuoppaista Suomenniemen reittiä, joka kulki Kärnäkosken kautta. Sitä tunsi perseessään matkustaneensa muutaman kymmenen kilometriä, ja baarin vājhtynyt sumppi tahtoi pyrkiä ylös.

Suomenniemen kirkko on minun mielestäni upea, vaikken olekaan koskaan ollut järin kirkollinen mieshenkilö. Upea on myös sen hyvin hoidettu kuusiaita, joka ei pääse oikein esille kirkosta otetuissa valokuvissa, koska aita on melkoisen massiivinen. Kirkon vieressä sijaitsee tapulirakennus, jonka jätin kuitenkin pois tästä kuvasta, koska kuvaa piti ihan pakosti rajata. **Google Street View** -kuvausauton kuvissa perspektiivit ovat usein vinossa, ja niinpä tapulirakennuskin oli pahasti kallellaan, ja jos sen saikin suoritettua, oli taas kirkko puolestaan vinossa. Tämä johtuu siitä, että kirkon tontti on huomattavan laaja, ja laajakulmakamerassa tämä merkitsee aina kupertumista. Mutta nyt kirkko on kuitenkin suorassa, ja aivan itsensä näköinen. Muuten: oletteko koskaan ajatellut miksi vanha kirkko näyttää nimenomaan kirkolta?

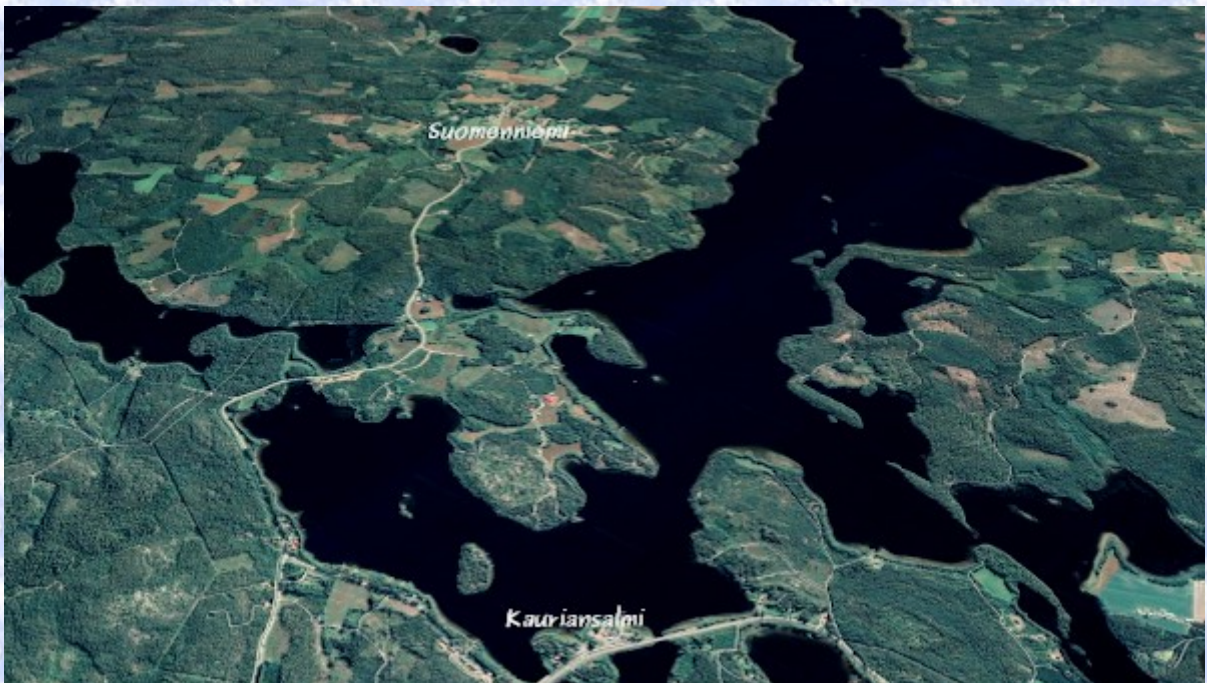
Aina kun näkee menneen ajan maalaismaiseman, ajattelee, että tuossa se on ollut jo satoja vuosia, ja siinä se tulee olemaankin maailman tappiin. Tällainen tapa nähdä maalaismasema on erheellinen, sillä jotta maisema pysyisi *tuollaisena*, pitää sen eteen tehdä jatkuvasti työtä, ja jonkun täytyy asua siellä. Syksyisin pitää pellot kyntää, ja keväisin äestää, ja sitten pitää piilottaa jyvät maahan, jotta pelloilla lainehtisi syksyllä teräinen vilja. Kuvitellaan, että kuvassa näkyvä pelto jätettäisiin muutamaksi vuodeksi silleen. Pian pellot valtaisi horsma, ja senjälkeen pellot pusikoituisivat varsin nopeasti. Tätä vaihetta saattaisi kestää huomattavan pitkän ajan, sillä metsä ei pääsisi aivan heti leviämään pelloille, koska puuntaimet tukahtuisivat heinikkoon, ja keväisin ne veisi halla, ja metsämyyrät veisivät loput. Avo-ojat ja salaojat tukkeutuisivat, ja maa alkaisi soistua. Sitten tulisivat pajut ja koivu, ja lopulta kuuset, ja jollei sattuisi metsäpaloa, olisi edessämme aikojen kuluttua pelkkää, synkkää kuusikorpea. Kun kuuset vanhenisivat, ja saavuttaisivat maksimipituutensa, ja parinsadan vuoden kunnioitettavan iän, katoaisi kaikki elämä niiden alta valon puutteessa, ja metsästä katoaisivat samoiten useimmat linnut, ja metsämyyriltäkin loppisi siellä eväs. Sitten joku satunnainen salamanisku sytyttäisi metsän tuleen, ja taas kaikki alkaisi alusta. Maalaismasema on siis seurausta jatkuvasta työstä, jota maanviljelijät tekevät säilyttääkseen maan viljelykelpoisena, ja maiseman esteettisesti kauniina. Tässä suomenniemeläiset ovat mielestäni onnistuneet.

Suomenniemen rakennettu kirkonkylä on sekin sängen upea, kompakti, ja erittäin siisti. Kuvassa näemme kenties jonkun sievän kesäasukkaan kauppareissullaan, tai sitten jonkun kunnan sööteistä työntekijöistä. Emme tiedä kuka hän on, mutta hyvin hän näyttää sopivan maisemaan. Sopisi muuten mihin tahansa maisemaan. Halusin kuitenkin löytää netistä kuvan, jossa olisi se sama baari, jonka edessä linja-auto aina pysähtyi, ja jossa oli naarmuinen pajatso, jonka ääressä niitä kylän äijiä oli nyhäämässä. Eipä vaan löytynyt! Baarin kahvi oli kurjanmakuista, mutta se baarin tunnelma, se oli aivan omaa luokkaansa. Tätä muistojaherättelevää rakennusta en siis löytänyt, mutta toki monenlaista muuta.

Koska baaria ei löytynyt, esiteltäköön tässä lohdutuspalkintona Suomenniemen nuorisoseurantalo, jollaisia ei ihan joka kylästä enää löydykään. Nuoriakaan ei enää tungeksi kirkonkylällä, vaan jos jotakin näkyy, niin korkeintaan joku itsekseen horiseva mummo, joka on menevinään jonnekin, muttei muista minne. Eipä ole toisaalta graffiteja seinissä, ja taloa on ainakin yritetty pitää kunnossa, ja jopa kukkasia on asetettu ovenpieleen. Ilmoitustaulullakin on luettavaa. Kyllä tuollaisessa sielunmaisemassa kehtaisi elää, jos olisi tarpeen. Minun kohdallani se on kuitenkin jo myöhäistä, sillä peräseinä näkyy jo, ja jäljelläolevat elonpäivät voisi jopa laskea, jos kehtaisi. Ei minulla ole enää aikaa muuttaa Suomenniemelle, ja ottaa siitä kaikkea irti. Mutta ainahan sitä voi kuvitella kaikenlaista.

Käytämme seuraavassa **GoogleEarth** -kuvaa, jossa näkyy Kauria – sekä Suomenniemen kirkonkylä. Pikalinjat kulkivat suoraan Kauriasta Savitaipaleelle, mutta vakiovuorot kiersivät Suomenniemen kautta. Matka sinne tuntui pitkältä kuin nälkävuosi. Usein ostin matkaa varten ison konvehtirasian, ja ahmin sen, jonka jälkeen vajosin jonkinlaiseen unenhorteeseen, ja sitten kun päästiin kirkonkylään, olikin jo oksennuksen vuoro.

Puolimatkan baari se vaan on jaksanut sinnitellä läpi vuosikymmenien. Tuossa baarin edustalla linkkarit pysähtyivät, ja aikaa jäi käydä baarissa kahvillakin, jos ketä halutti. Oli huvitustakin, kuten pajatso ja levyautomaatti, ja jännityspuolesta vastasi baarin vessa. Kahvi oli tässä baarissa ihan kelpollista, eikä nuorisoakaan notkunut siellä joutilaana. Muistaakseni jossakin näillä main sijaitti aikanaan myös *Severin saluuna*, joka sittemmin paloi. En löytänyt saluunasta ainuttakaan valokuvaa netistä, enkä muista koskaan käyneeni siellä. Joukkoliikennekautenani minulla ei ollut kameraa messissä, vaikka näinkin toki kaikenlaista. En vain tajunnut että kaikki näkemäni katoaisi ja lakkaisi olemasta. En voisi mitenkään todistaa kaikkea näkemääni. Saluunan nimi tuntui hupaisalta. Saluuna keskellä ei-mitään. Ja tuo Severi, joka ei varmaankaan ollut se Severi-Suhonen. Kuka lie?